

KNIL-graven Algemene Begraafplaats, Oude Molenweg 1, Reuver

Ontwerper : niet van toepassing
 Datering : 1982, 2004
 Bouwstijl : niet van toepassing
 Kadastrale gegevens :

Historische context

Het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (afgekort KNIL) was het Nederlandse koloniale leger, dat bestond van 1814 tot 1950¹. In de eerste jaren was de Indische strijdmacht een onderdeel van het Nederlandse leger, maar in 1830 vond de definitieve scheiding (en dus verzelfstandiging) plaats van beide legers. Het KNIL viel onder het toenmalige ministerie van Koloniën en was samengesteld uit uitsluitend beroepsmilitairen én militairen, die vanuit het Nederlandse leger bij het KNIL waren gedetacheerd voor een bepaalde periode.

De oprichting van het leger viel in de periode waarin na een zeer roerige tijd werd gewerkt aan een duurzaam herstel van het Nederlands gezag in Nederlands-Indië.

Na de Japanse capitulatie op 15 augustus 1945 werden veel KNIL-militairen ingezet om tegen de nieuwe Republiek Indonesië, gesticht door Soekarno en Mohammed Hatta, te strijden, tijdens de zogenaamde politieke acties. Uiteindelijk werd, na hevige strijd en langdurig onderhandelen, de nieuwe republiek door Nederland erkend en volgde in juli 1950 de ontbinding van het Koninklijk Nederlandsch-Indische Leger. Dat bestond toen uit Indische Nederlanders, Zuid-Molukkers, Ambonezen, Indo-Afrikanen, Toegoenezen, Surinamers, Antillianen en Armenen. Veel van de officieren, het kader en de manschappen kregen een plek bij de Koninklijke Landmacht, maar er waren er ook die overgingen naar het leger van de Republiek Indonesië. Tenslotte werden veel militairen gepensioneerd en/of op dienstbevel naar Nederland gezonden.

Dit gold niet alleen voor de KNIL-militairen, maar ook voor Molukkers die dienden in de marine, de zogenaamde Marine-Molukkers, van wie er zo'n 85 met hun gezinnen in Nederland terecht kwamen.

Begin jaren 50 belandde zo een groot aantal "eerste generatie" KNIL-militairen met hun gezinnen in Nederland, onder hen velen afkomstig van de Zuid-Molukken. In vele Nederlandse dorpen en steden, waar de eerste generatie Molukkers terecht waren gekomen, groeiden tweede, derde én vierde generaties op en ontstonden hechte gemeenschappen. In de provincie Limburg ontstonden Molukse wijken in onder meer Gennep, Sittard-Geleen en Roermond en ook in het nabij Reuver gelegen Venlo.

De aanwezigheid van de Molukse Nederlanders manifesteerde zich niet alleen in hun gemeenschappen zelf, maar ook in de Nederlandse samenleving, bijvoorbeeld in allerlei ouderen- en jongerenorganisaties,

¹ Bronnen voor dit hoofdstuk: de zeer uitgebreide informatie op https://nl.wikipedia.org/wiki/Koninklijk_Nederlandsch-Indisch_Leger; voorts www.vriendensbnbronbeek.nl en www.nationaalarchief.nl.

de Molukse kerk, in hun bijdrage aan de jongerencultuur (popmuziek) en sport, maar ook het streven naar erkenning.

De Molukse aanwezigheid werd ook waarneembaar op de begraafplaatsen van de steden en dorpen waar de gemeenschappen geconcentreerd waren. De graven van de in Nederland overledenen vallen op door de typische Molukse namen, vermelding van de geboorteplaatsen en eilanden in het verre vaderland en soms verwijzingen naar de connectie met het vroegere KNIL.

De officiële erkenning van de eerste generatie, de oud KNIL-militairen, door de Nederlandse regering kwam pas laat. In 2017 werden zij door het ministerie van Defensie als veteraan erkend.

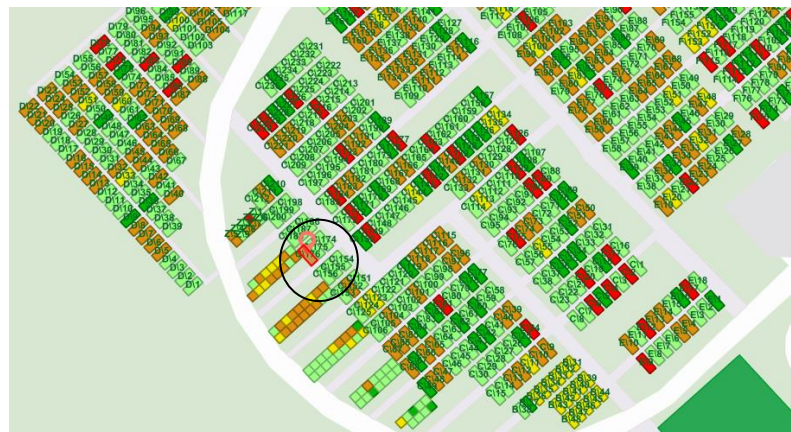
De groeiende belangstelling voor en bewustwording van het Nederlandse koloniale verleden, de beëindiging van dit tijdperk en de grote maatschappelijke en sociale gevolgen ervan door de jaren heen zijn er mede de oorzaak van dat ook op andere wijze wordt stil gestaan bij het bijzondere verleden van de Molukse gemeenschap.

Algemene begraafplaats Reuver

Een tweetal Molukse graven bevindt zich op de Algemene Begraafplaats aan de Oude Molenweg in Reuver, gemeente Beesel. Deze begraafplaats werd in 1977 in gebruik genomen en ligt ten noorden van de bebouwde kom van Reuver.

Op de Algemene Begraafplaats liggen de twee Molukse graven vlak bij elkaar in het zuidwestelijke deel van de begraafplaats. De graven maken deel uit van korte rijen haaks op de hoofdpadenstructuur gerichte graven en dragen de nummers C156 en C176. Het betreft de laatste rustplaatsen van de KNIL-soldaat Joseph en zijn echtgenote Maria Magdalena Renwarin, die eind mei 1951 met het schip Kota Inten zijn vertrokken uit Tandjok Priok en op 22 juni 1951 aangekomen in Rotterdam. Vermoedelijk zijn ze pas aan het einde van de jaren 50 in Reuver of Tegelen terecht gekomen, nadat ze eerst jarenlang in het woonoord Laarbrug bij Ommen hadden gewoond. Hier kregen ze ook enkele kinderen (Willem Pieter in 1955, Wilhelmina in 1956, Demianus in 1958²).

De graven zijn in de hierna volgende inventarisatieformulieren nader omschreven en geduid.

Plattegrond van de Algemene Begraafplaats, met beneden, in de uitsnede omcirkeld de locatie van de Molukse graven (bron: gemeente Beesel).

Het pad met de beide graven van het echtpaar Renwarin, december 2021.

2 Informatie via Delpher.nl

Graf 1 Joseph Carolus Renwarin

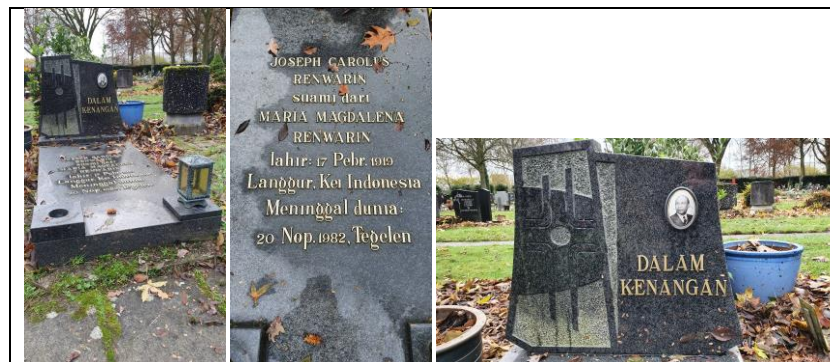
Datum	03-12-2021
Naam begraafplaats	Algemene Begraafplaats Reuver
Grafnummer	C156

1.Graf van:	
Achternaam	Renwarin
Voornaam	Joseph Carolus
Geboortedatum	17-02-1919
Geboorteplaats / eiland	Langgur, Kei Indonesia
Functie (s) KNIL	Soldaat
Datum overlijden	20-11-1982
Bijzonderheden	Dalam kenangan betekent: in herinnering. Joseph Carolus is de echtgenoot van Maria Magdalena Renwarin, in het tegenoverliggende graf met nummer C176. Joseph en Maria Magdalena zijn eind mei 1951 met schip Kota Inten vertrokken uit Tandjok Priok en op 22 juni 1951 aangekomen in Rotterdam.

2.Andere gezins-/familieleden in het graf	
Achternaam	
Voornaam	
Geboortedatum	
Geboorteplaats / eiland	
Relatie tot overledene 1	
Datum overlijden	
Bijzonderheden	

Type	☐ 2-persoons graf
	☐ 4-persoons graf
	☒ anders. 1-persoons graf
	☐ staande steen
	☐ liggende steen
	☒ combinatie staand / liggend, silhouetsteen

Materiaal	☐ hardsteen ☒ graniet, gepolijst
	☐ marmer ☐ beton
	☐ hout ☐ baksteen
	☐ anders
Voor de grafsteen	☒ stenen omranding
	☒ gesloten vlak, met vaashouder en metalen lantaarn
	☐ plantvak / gras
	☐ bijzondere beplanting
Bijzondere symbolen of ornamenten op steen	☒ ja, zoals: abstract kruis in reliëf; portretfoto overledene op staande gedeelte;
Volledige tekst op steen	Op de staande steen: Dalam Kenangan
	Op de liggende steen: JOSEPH CAROLUS RENWARIN Suami dari MARIA MAGDALENA RENWARIN Lahir: 17 Pebr. 1919 Langgur, Kei Indonesia Meninggal dunia: 20 Nop.1982, Tegelen

Het graf heeft een hoge cultuurhistorische waarde als laatste rustplaats van een van de KNIL-veteranen, die in 1951 op dienstbevel zijn overgebracht naar Nederland. Dit gebeurde na erkenning door de Nederlandse regering van de Republiek Indonesië. Het graf is daarmee een belangrijke herinnering aan een bijzondere periode in de geschiedenis van Nederland en het voormalige Nederlands-Indië, het einde van koloniale tijdperk en de grote sociale en maatschappelijke veranderingen daarna. In het bijzonder is het graf een stille getuige van de geschiedenis van het KNIL en de vele Molukkers die hun vaderland moesten verlaten.

Graf 2 Maria Magdalena Aresyenan Renwarin-Renwarin

Datum	03-12-2021
Naam begraafplaats	Algemene Begraafplaats Reuver
Grafnummer	C176

1.Graf van:	
Achternaam	Renwarin-Renwarin
Voornaam	Maria Magdalena Aresyenan
Geboortedatum	17-01-1921
Geboorteplaats / eiland	Atabulda Yamdena Indonesia
Functie (s) KNIL	
Datum overlijden	16-04-2004
Bijzonderheden	Dalam kenangan betekent: in herinnering. Maria Magdalena was de echtgenote (isteri dari) van wijlen (almarhum) Joseph Carolus Renwarin in het tegenoverliggende graf met nummer C156. Joseph en Maria Magdalena zijn eind mei 1951 met schip Kota Inten vertrokken uit Tandjok Priok en op 22 juni 1951 aangekomen in Rotterdam.

2.Andere gezins-/familieleden in het graf	
Achternaam	
Voornaam	
Geboortedatum	
Geboorteplaats / eiland	
Relatie tot overledene 1	
Datum overlijden	
Bijzonderheden	

Type	☐ 2-persoons graf
	☐ 4-persoons graf
	☒ anders, 1-persoons graf
	☐ staande steen
	☐ liggende steen
	☒ combinatie staand / liggend, silhouetsteen

Materiaal	☐ hardsteen ☒ graniet, gepolijst
	☐ marmer ☐ beton
	☐ hout ☐ baksteen
	☐ anders
Voor de grafsteen	☐ stenen omranding
	☒ gesloten vlak, met vaashouder en metalen lantaarn
	☐ plantvak / gras
	☐ bijzondere beplanting
Bijzondere symbolen of ornamenten op steen	☒ ja, zoals: abstract kruis in reliëf; portretfoto overledene op staande gedeelte;
Volledige tekst op steen	Op staande gedeelte: DALAM KENANGAN Op de liggende steen: MARIA MAGDALENA ARESYENAN RENWARIN- RENWARIN Isteri dari JOSEPH CAROLUS RENWARIN ALMARHUM ☼ 17-1-1921 Atabulda Yamdena Indonesia † 16-4-2004, Venlo

Het graf heeft een hoge cultuurhistorische waarde als laatste rustplaats van de echtgenote van een van de KNIL-veteranen, die in 1951 op dienstbevel zijn overgebracht naar Nederland. Dit gebeurde na erkenning door de Nederlandse regering van de Republiek Indonesië. Het graf is daarmee een belangrijke herinnering aan een bijzondere periode in de geschiedenis van Nederland en het voormalige Nederlands-Indië, het einde van koloniale tijdperk en de grote sociale en maatschappelijke veranderingen daarna. In het bijzonder is het graf een stille getuige van de geschiedenis van het KNIL en de vele Molukkers die hun vaderland moesten verlaten.

Waardering graven

De graven van Joseph Carolus Renwarin en zijn echtgenote op de Algemene begraafplaats in Reuver zijn van algemeen belang voor de gemeente Beesel. De graven hebben een hoge cultuurhistorische waarde als laatste rustplaats van een van de KNIL-veteranen en zijn en/of hun echtgenotes, die in 1951 in Nederland werden gehuisvest, na op dienstbevel te zijn overgebracht naar Nederland. Dit gebeurde na erkenning door de Nederlandse regering van de Republiek Indonesië. De graven zijn daarmee een belangrijke herinnering aan een bijzondere periode in de geschiedenis van Nederland en het voormalige Nederlands-Indië, het einde van koloniale tijdperk en de grote sociale en maatschappelijke veranderingen daarna. In het bijzonder zijn de graven de stille getuige van de geschiedenis van het KNIL en de vele Molukkers die hun vaderland moesten verlaten.

- De graven hebben een hoge cultuurhistorische waarde als tastbare herinnering aan een bijzondere periode in de geschiedenis van Nederland en het voormalige Nederlands-Indië, het einde van koloniale tijdperk en de grote sociale en maatschappelijke veranderingen daarna. In het bijzonder zijn de graven een stille getuige van de geschiedenis van het KNIL en de vele Molukkers die hun vaderland moesten verlaten en uiteindelijk in Nederland hun laatste rustplaats vonden. Tevens bezitten de graven van de KNIL-militairen en/of hun echtgenotes een grote herinneringswaarde voor de Molukse gemeenschap in de regio Venlo-Tegelen-Beesel.
- De graven hebben een historische objectwaarde vanwege de herkenbare typologie en de consequente toepassing van de aan het vroegere thuisland van de KNIL-militairen gelieerde moedertaal voor de opschriften. De graven dragen voor de Molukse gemeenschap typerende teksten en ook informatie over de overzeese geboorteplaats.
- De kunst- en architectuurhistorische waarde van de graftekens is vanwege de relatief geringe ouderdom en algemeen voorkomende verschijningsvorm en typologie beperkt.

Bronnen / literatuur

www.Moluksergoed.com

https://nl.wikipedia.org/wiki/Koninklijk_Nederlandsch-Indisch_Leger

www.vriendenbsnbronbeek.nl

www.nationaalarchief.nl. (zoekpagina Molukkers naar Nederland).

www.delpher.nl